

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnon täydennys koskien Agnico Eagle Finland Oy:n ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaista lupahakemusta (PSAVI/1079/2018) "Kittilän kaivoksen toiminnan olennainen muuttaminen ja toiminnan aloittaminen muutoksenahusta huolimatta, Kittilä"

RakYmplk 15.08.2019 § 93

Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto on pyytänyt lausunnon täydennystä (19.6.2019) Kittilän kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta koskien Agnico Eagle Finland Oy:n ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaista lupahakemusta (Dnro PSAVI/1079/2018) Kittilän kaivoksen toiminnan olennaiseksi muuttamiseksi ja toiminnan aloittamiseksi muutoksenhausta huolimatta.

Kyseessä on kaksiosainen hakemus. Toisessa osassa haetaan ympäristönsuojelulain mukaista lupaa toiminnan olennaiseen muuttamiseen, joka koskee tuotantomäärän nostamista tasolta 1,6 miljoonaa tonnia vuodessa (1,6 Mt/v) tasolle kaksi miljoonaa tonnia vuodessa (2 Mt/v) sekä muita pienempiä muutoksia. Samassa yhteydessä Agnico Eagle Finland Oy hakee myös ympäristönsuojelulain mukaista lupaa kaivoksen tulevaisuudessa muodostuvien käsiteltyjen prosessivesien ja maanalaisen kaivoksen kuivatusvesien johtamiseksi uuteen purkupaikkaan Loukisen pääuomaan Sotkajokisuun alapuolelle. Purkuputkilinjan kokonaispituus on noin 20 km. Ympäristölupahakemus koskee myös putkilinjan asentamista Loukisen pääuomaan, edellä mainittujen jätevesien purkamiseksi Loukiseen.

Kittilän kunnan ympäristölautakunta on antanut asiassa lausunnon marraskuussa 2018 (RakYmplk 29.11.2018 § 165).

Kaivosyhtiö on laatinut lupahakemuksesta annettuihin lausuntoihin vastineen.

Kittilän kunnan ympäristölautakunta on Pohjois-Suomen aluehallintoviraston pyynnöstä täydentänyt 4.7.2019 asiassa antamaansa lausuntoa koskien hakemuksen osaa joka koskee purkuputken käyttöönottoa edeltävän siirtymäajan lupaehtoja Seurujokeen johdettaville vesille (RakYmplk 04.07.2019 § 90). Muita hakemuksen osia koskeva lausunnon täydennys pyydetään toimittamaan Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon viimeistään 16.8.2019.

Ympäristösihteeri:

Esitän, että rakennus- ja ympäristölautakunta lausuu lausunnon

täydennyksenä seuraavaa:

Kittilän kunnan rakennus- ja ympäristölautakunta uudistaa hakemuksesta 29.11.2018 antamansa lausunnon. Lisäksi lautakunta haluaa korostaa erityisesti seuraavia seikkoja:

Seurujoen ekologinen tila on vaarassa heikentyä ja yhtenä syyinä tähän ovat kaivostoiminnan vesistövaikutukset. Erityisesti joen pohjalietteiden tilasta ei tiedetä juuri mitään, mikä on vakava puute Seurujoen tilan, kunnostustarpeen ja tarvittavien kunnostustoimien arvioimiseksi. Pohjasedimenttien haitta-ainepitoisuuksien ja eliöstön selvittäminen Seurujoen kaivoksen ylä- ja alapuolella olisi siten erittäin tärkeää. Jos purkupuutkia Loukiseen rakennetaan hakemuksen mukaisesti, tulisi pohjasedimenttien tarkkailu sisällyttää myös Loukisen tarkkailuohjelmaan.

Kaivostoiminnan typpikuormitusta ja sen vaikutuksia Ounasjokeen ei voi vähätellä, sillä ympäristölupaharkinnassa toiminnan ympäristövaikutuksia tulee arvioida yhdessä muiden toimintojen ympäristövaikutusten kanssa (ympäristönsuojelulaki 49 §). Ounasjoki on Natura-alue ja siten erityisen suojelun kohteena. Ounasjoen vesistö on myös lukuisten muiden toimintojen ympäristövaikutusten alaisena ja on typpipitoisuuden osalta lähellä ekologisen tilan heikentymisen rajaa. Siksi kaivostoiminnan typpikuormitusta pitäisi pystyä rajoittamaan voimakkaasti sillä kaivosyhtiö on voimakkaasti kasvattamassa tuotantokapasiteettia ja siten myös kuormitusta käytettäessä nykyisiä puhdistusmenetelmiä. Lupamääräyksissä tulisi vaatia tehokkaita puhdistusmenetelmiä kaivokselta purettaville vesille ja kaivosyhtiön pitäisi voimakkaammin panostaa tehokkaampien puhdistusmenetelmien käyttöönottoon.

Jätevesien purkumäärät pitäisi edelleen jatkossakin sitoa vastaanottavan vesistön reaaliaikaiseen virtaamaan. Pitkät kesäaikaiset kuivat jaksot ovat olleet viime aikoina yleisiä. Purettavien vesien määrää ja niiden aiheuttamaa kuormitusta pitäisi vähentää joessa virtaavien vesimäärien laskiessa, jotta haittavaikutuksilta vältyttäisiin.

Hakemuksessa esitettyä sekoittumisvyöhykettä ja sen korotettuja pitoisuusrajoja ei tule hyväksyä vaan kaivosvesien puhdistamisella ja purettavien vesien määrän säätelyllä tulisi päästä tilanteeseen, jossa pitoisuudet purkuvesistön vedessä pysyvät asetettavien raja- ja tavoitearvojen alapuolella.

Loukisen vedenottamon toimintaa ja Loukisen pohjavesialueen pohjavesivaroja ei tule vaarantaa purkamalla kaivosvesiä Loukisen pohjavesialueen yläpuolelle.

Loukisen vesistö (valuma-alueen pinta-ala 1 717 km²) on sekä lohikalakannoille, että virkistyskalastukselle tärkeää aluetta. Vaelluskalojen, erityisesti lohen palauttamisen eteen on tehty kovasti töitä ja voimayhtiöiden kalatalousvelvoitteiden muuttuessa Ounasjoen merilohen palauttamisen onnistumisen todennäköisyys kasvaa huomattavasti. Loukisen vesistö on arvioitu merkittäväksi lohen kutualueeksi, jos merilohi saadaan palautettua Kemijoen vesistöön Kemijoen alaosan voimalaitospatojen kalaportaiden tms. kalaväylien rakentamisen seurauksena. Purkuputken purkupaikan huonolla sijoittamisella ei saisi heikentää merilohen palautusmahdollisuuksia Ounasjoen vesistöön. Muita Ounasjoen vesistön alueella vaeltavia kaloja ovat ainakin taimen, harjus ja siika.

Kalojen vaelluskäyttäytymistä tulisi tutkia ennen mahdollisen purkuputken rakentamista ja vaelluskäyttäytymistä tulisi seurata purkuputken mahdollisen käyttöönoton jälkeen. Parhaiten tämä toimisi asentamalla kalalaskuri ja videokamerat Loukisen uomaan suunnitellun purkupaikan yläpuolelle ennen mahdollisten purkuputken rakennustöiden aloittamista ja ne pitäisi pitää toiminnassa koko kaivoksen toiminnan ajan. Nouseville kaloille tulisi tehdä myös telemetriaseurantoja.

Kittilän rakennus- ja ympäristölautakunta johtopäätöksensä toistaa esityksensä, että purkuputken linjausta muutettaisiin, niin että purkupaikka tulisi suoraan Ounasjokeen, mieluiten Ounasjoen rannalle rakennettavan sekoituskanavan kautta. Ounasjokeen kohdistuvat vaikutukset ovat kutakuinkin samat oli purkupaikka nyt esitetyssä paikassa Loukisessa tai Ounasjoessa Loukisen suun alapuolella. Ounasjoen virtaama on kuitenkin moninkertainen Loukisen virtaamaan verrattuna ja sekoittuminen Ounasjoessa on huomattavasti tehokkaampaa kuin Loukisessa johtuen selvästi suuremmista vesimassoista sekä voimakkaammasta virtaamasta ja koskipaikoista heti Loukisen suun alapuolella. Purkupaikan siirtäminen Ounasjokeen poistaisi kokonaan Loukisen vedenottamolle ja pohjavesialueelle aiheutuvan pilaantumisriskin ja todennäköisesti poistaisi myös riskin vaelluskalojen karkottumiselle ja turvaisi hakemuksessa esitettyä purkupaikkaa paremmin luontaisesti lisääntyvän lohikannan palauttamispyrkimyksiä. Kaivoksen aiheuttama vesistön pilaantuminen purkuputken rakentamisen jälkeisistä vesistö päästöistä poistuisi lähes kokonaan koko Loukisen valuma-alueelta ja varmistaisi siten Loukisen vesistön luonnon ja ympäristön mahdollisimman hyvän tilan sekä vesistön kalatalous- ja virkistyskäytön Kittilän asukkaiden ja myös matkailijoiden toimesta. Kaivoksen jätevesien purkupisteen siirtäminen Ounasjokeen tukee siten myös Levin matkailuelinkeinon tavoitteita kesämatkailun edistämiseksi turvaten Loukisen vesistön käyttömahdollisuudet myös matkailun tarpeisiin. Jos purkupistettä ei siirretä Loukisesta Ounasjokeen, ei myöskään nykyisen luvan

mukaisia jätevesien kuormitus- ja pitoisuusrajoja tulisi nostaa, jotta kaivoksen jätevesien ekologiset ja kalataloudelliset haittavaikutukset Loukisen vesistössä eivät nouse liian suureksi.

Päätös:

Pirkko Jauhojärvi esitti Aaro Granrothin kannattamana, että lausuntoa muutetaan niin, että korjoitustyyli muutetaan kokonaisuudessaan ehdollisesta määräävään kuuluen seuraavasti:

Kittilän kunnan rakennus- ja ympäristölautakunta uudistaa hakemuksesta 29.11.2018 antamansa lausunnon. Lisäksi lautakunta haluaa korostaa erityisesti seuraavia seikkoja:

Seurujoen ekologinen tila on vaarassa heikentyä ja yhtenä syynä tähän ovat kaivostoiminnan vesistövaikutukset. Erityisesti joen pohjalietteiden tilasta ei tiedetä juuri mitään, mikä on vakava puute Seurujoen tilan, kunnostustarpeen ja tarvittavien kunnostustoimien arvioimiseksi. Pohjasedimenttien haitta-ainepitoisuuksien ja eliöstön selvittäminen Seurujoessa kaivoksen ylä- ja alapuolella on siten erittäin tärkeää. Jos purkupuutki Loukiseen rakennetaan hakemuksen mukaisesti, tulee pohjasedimenttien tarkkailu sisällyttää myös Loukisen tarkkailuohjelmaan.

Kaivostoiminnan typpikuormitusta ja sen vaikutuksia Ounasjokeen ei voi vähätellä, sillä ympäristölupaharkinnassa toiminnan ympäristövaikutuksia tulee arvioida yhdessä muiden toimintojen ympäristövaikutusten kanssa (ympäristönsuojelulaki 49 §). Ounasjoki on Natura-aluetta ja siten erityisen suojelun kohteena. Ounasjoen vesistö on myös lukuisten muiden toimintojen ympäristövaikutusten alaisena ja on typpipitoisuuden osalta lähellä ekologisen tilan heikentymisen rajaa. Siksi kaivostoiminnan typpikuormitusta pitää pystyä rajoittamaan voimakkaasti, sillä kaivosyhtiö on voimakkaasti kasvattamassa tuotantokapasiteettia ja siten myös kuormitusta käytettäessä nykyisiä puhdistusmenetelmiä. Lupamääräyksissä tulee vaatia tehokkaita puhdistusmenetelmiä kaivokselta purettaville vesille ja kaivosyhtiön pitää voimakkaammin panostaa tehokkaampien puhdistusmenetelmien käyttöönottoon.

Jätevesien purkumäärät pitää edelleen jatkossakin sitoa vastaanottavan vesistön reaaliaikaiseen virtaamaan myös Loukisessa. Pitkät kesäaikaiset kuivat jaksot ovat olleet viime aikoina yleisiä. Purettavien vesien määrää ja niiden aiheuttamaa kuormitusta pitää vähentää joessa virtaavien vesimäärien laskiessa, jotta haittavaikutuksilta vältyttäisiin.

Hakemuksessa esitettyä sekoittumisvyöhykettä ja sen korotettuja pitoisuusrajoja ei tule hyväksyä vaan kaivosvesien puhdistamisella ja

purettavien vesien määrän säätelyllä tulee päästä tilanteeseen, jossa pitoisuudet purkuvesistön vedessä pysyvät asetettavien raja- ja tavoitearvojen alapuolella.

Loukisen vedenottamon toimintaa ja Loukisen pohjavesialueen pohjavesivaroja ei tule vaarantaa purkamalla kaivosvesiä Loukisen pohjavesialueen yläpuolelle.

Loukisen vesistö (valuma-alueen pinta-ala 1 717 km²) on sekä lohikalakannoille, että virkistyskalastukselle tärkeää aluetta. Vaelluskalojen, erityisesti lohen palauttamisen eteen on tehty kovasti töitä ja voimayhtiöiden kalatalousvelvoitteiden muuttuessa Ounasjoen merilohen palauttamisen onnistumisen todennäköisyys kasvaa huomattavasti. Loukisen vesistö on arvioitu merkittäväksi lohen kutualueeksi, jos merilohi saadaan palautettua Kemijoen vesistöön Kemijoen alaosan voimalaitospatojen kalaportaiden tms. kalaväylien rakentamisen seurauksena. Purkuputken purkupaikan huonolla sijoittamisella ei saa heikentää merilohen palautusmahdollisuuksia Ounasjoen vesistöön. Muita Ounasjoen vesistön alueella vaeltavia kaloja ovat ainakin taimen, harjus ja siika.

Kalojen vaelluskäyttäytymistä tulee tutkia ennen mahdollisen purkuputken rakentamista ja vaelluskäyttäytymistä tulee seurata purkuputken mahdollisen käyttöönoton jälkeen. Parhaiten tämä toimisi asentamalla kalalaskuri ja videokamerat Loukisen uomaan suunnitellun purkupaikan yläpuolelle ennen mahdollisten purkuputken rakennustöiden aloittamista ja ne pitäisi pitää toiminnassa koko kaivoksen toiminnan ajan. Nouseville kaloille tulee tehdä myös telemetriaseurantoja.

Kittilän rakennus- ja ympäristölautakunta johtopäätöksensä toistaa esityksensä, että purkuputken linjausta muutetaan, niin että purkupaikka tulee suoraan Ounasjokeen, mieluiten Ounasjoen rannalle rakennettavan sekoituskanavan kautta. Ounasjokeen kohdistuvat vaikutukset ovat kutakuinkin samat oli purkupaikka nyt esitetyssä paikassa Loukisessa tai Ounasjoessa Loukisen suun alapuolella. Ounasjoen virtaama on kuitenkin moninkertainen Loukisen virtaamaan verrattuna ja sekoittuminen Ounasjoessa on huomattavasti tehokkaampaa kuin Loukisessa johtuen selvästi suuremmista vesimassoista sekä voimakkaammasta virtaamasta ja koskipaikoista heti Loukisen suun alapuolella. Purkupaikan siirtäminen Ounasjokeen poistaa kokonaan Loukisen vedenottamolle ja pohjavesialueelle aiheutuvan pilaantumisen riskin ja todennäköisesti poistaa myös riskin vaelluskalojen karkottumiselle ja turvaa hakemuksessa esitettyä purkupaikkaa paremmin luontaisesti lisääntyvän lohikannan palauttamispyrkimyksiä. Kaivoksen aiheuttama vesistön pilaantuminen purkuputken rakentamisen jälkeisistä vesistö päästöistä poistuu lähes kokonaan koko Loukisen

valuma-alueelta ja varmistaisi siten Loukisen vesistön luonnon ja ympäristön mahdollisimman hyvän tilan sekä vesistön kalatalous- ja virkistyskäytön Kittilän asukkaiden ja myös matkailijoiden toimesta. Kaivoksen jätevesien purkupisteen siirtäminen Ounasjokeen tukee siten myös Levin matkailuelinkeinon tavoitteita kesämatkailun edistämiseksi turvaten Loukisen vesistön käyttömahdollisuudet myös matkailun tarpeisiin. Jos purkupistettä ei siirretä Loukisesta Ounasjokeen, ei myöskään nykyisen luvan mukaisia jätevesien kuormitus- ja pitoisuusrajoja tule nostaa, jotta kaivoksen jätevesien ekologiset ja kalataloudelliset haittavaikutukset Loukisen vesistössä eivät nouse liian suureksi.

Pirkko Jauhojärven esitys hyväksyttiin yksimielisesti ja lausuntoon liitettiin ympäristösihteerin 9.8.2019 ottamat valokuvat ja videopätkät Loukiselta suunnitellulta purkupaikalta ja sen alapuoliselta alueelta. Kuvamateriaalin tallentamisen aikaan veden pinta Loukisessa oli alhaalla.
